

زینب مرزوقی خبرنگار گروه جامعه

فکر می‌کنم تا همین آذرماه سال گذشته، تصویری که از آلودگی هوا داشتیم تنها گردوغباری بود که رنگ آسمان استان‌های مرزی جنوب غربی کشور را خاکی و زرد می‌کرد. احتمالاً شما هم تصاویرش را بسیار دیده‌اید. در آن هوا

سال ۹۳

روزهای پاک: ۷

روزهای قابل قبول: ۸۱

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۸

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

سال ۹۸

روزهای پاک: ۲۸

روزهای قابل قبول: ۶۲

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۹

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

سال ۹۴

روزهای پاک: ۱۰

روزهای قابل قبول: ۶۲

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۲۳

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

سال ۹۹

روزهای پاک: ۱۵

روزهای قابل قبول: ۷۵

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۶

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

مژه‌ها پر از خاک و حتی ته گلوهم طعم نامطلوب ریزگردها احساس می‌شود. قطعات درچین موقعیتی، شرایط برای گروه‌های حساس دشوار است اما افرادی که کمی از سلامت جسمی‌شان مطمئن هستند، روزمره‌شان را در همان هوا هم می‌گذرانند. خرید می‌کنند، کرکره‌مغازه‌هایشان را بالای می‌کشند تا کسب روزی کنند و حتی گاهی پیش آمده در ادارات محل کارشان هم حاضر شده‌اند یا دانش آموزان به مدرسه هم رفته‌اند. بگذریم. زمستانی که گذشت اما شکل دیگری از آلودگی را در مرکز تجربه کردم. نمی‌دانم در استانی مانند خوزستان،

سال ۹۵

روزهای پاک: ۱۱

روزهای قابل قبول: ۷۶

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۹

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

سال ۱۴۰۰

روزهای پاک: ۲

روزهای قابل قبول: ۸۲

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۱۲

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

مازوت یا موتورسیکلت؟ آلودگی هوا ۶ ماه زودتر شروع شد

معمای آلودگی در تابستان

زور ریزگردها می‌چربیدو غالب بود باقصه چیز دیگری بود که همیشه آلودگی هوایمان همراه بود با ریزگردها. اما خب قصه این آلودگی در تهران متفاوت است. زمستانی که گذشت و آن چندروز آلودگی که در کلانشهر تهران تجربه کردیم باعث شد به‌وضوح سختی گذراندن روزمره در آلودگی صنعتی همراه با آلودگی هوا از ریزگردها را احساس کنیم. اگرچه دیگر ریزگردها روی مژه‌ها نمی‌نشست و ته گلو دیگر طعم خاک احساس نمی‌شد اما در تهران عوارض تنفس در آن هوا بسیار جدی تر بود و تقریباً در چنین میزانی از آلودگی دیگر

سال ۹۶

روزهای پاک: ۹

روزهای قابل قبول: ۷۸

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۹

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

سال ۱۴۰۱

روزهای پاک: ۲

روزهای قابل قبول: ۶۳

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۲۶

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

سال ۹۷

روزهای پاک: ۸

روزهای قابل قبول: ۷۳

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۱۵

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

سال ۱۴۰۲

روزهای پاک: ۸

روزهای قابل قبول: ۸۷

روزهای ناسالم برای گروه‌های حساس: ۱۰

روزهای ناسالم:

روزهای بسیار ناسالم:

روزهای خطرناک:

قانون هوای پاک از سال ۹۶ جایگزین قانون نحوه جلوگیری از آلودگی هوا شد. در این قانون حدود ۱۷۶ «تکلیف‌دستگاه» احصا شده است. براساس ۲۴ ماده خود دستگاه‌های مختلف اجرایی کشور ازجمله وزارت کشور، وزارت نفت، وزارت نیرو، نیروی انتظامی، شهرداری، صدا و سیما و… را مکلف کرده است که هر یک به تناسب وظایف خود، اقداماتی را برای کنترل آلودگی هوا در کشور اجرایی کنند. تکلیف دستگاه یعنی موضوعی مانند نوسازی حمل‌ونقل عمومی متوجه چندین دستگاه است که این‌موارد احصا کرده است. در ماده دوم این قانون به صراحت آمده است که تمامی اشخاص، دستگاه‌ها و موسسات اعم از دولتی و غیردولتی و دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است و تمامی اشخاص مستقر در مناطق آزاد تجاری- صنعتی، مناطق ویژه اقتصادی، شهرک‌ها و نواحی صنعتی موظفند تا مقررات این قانون را رعایت نمایند. سازمان مسئول نظارت بر حسن اجرای این قانون می‌باشد. برای مثال در تبصره‌ای دیگر از این قانون آمده است که صدور گواهی معاینه فنی وسایل نقلیه ریلی، هوایی و دریایی براساس استانداردها و ضوابط سازمان‌های بین‌المللی مرتبط توسط دستگاه اجرایی ذی‌ربط انجام می‌گیرد و مسئولیت کنترل و نظارت بر گواهینامه مذکور برعهده سازمان است. یا در ماده ۸ قانون هوای پاک آمده است که تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی مالک وسایل نقلیه موتوری اعم از سبک، نیمه‌سنگین، سنگین و موتورسیکلت مکلفند وسایل نقلیه خود را پس از رسیدن به سن فرسودگی از رده خارج کنند و مسئولیت خود را از این جهت، نزد یکی از موسسات بیمه داخلی تحت نظارت بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران بیمه کنند. تعیین سن فرسودگی و بیمه انواع وسایل نقلیه موتوری موضوع این ماده براساس آیین‌نامه‌ای است که حداکثر طرف مدت سه‌ماه پس از ابلاغ این قانون به پیشنهاد مشترک سازمان و وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان ملی استاندارد ایران و بیمه مرکزی جمهوری اسلامی ایران به تصویب هیات‌وزیران

می‌رسد. با وجود تصویب این قانون از سال ۹۶ اما دستگاه‌ها الزام‌های به میان آمده در این قانون را اجرایی نکردند. تاجایی که سازمان بازرسی کشور در آبان ۱۴۰۰ در نشست تخصصی که با حضور دستگاه‌های مسئول و معاون نظارت و بازرسی امور تولیدی سازمان بازرسی کل کشور برگزار کرد، غلامعباس ترکی اعلام کرد: «بررسی‌های سازمان بازرسی کل کشور حاکی از آن است که بسیاری از تکالیف قانونی دستگاه‌ها، اجرا نشده است. در این قانون اعتبار لازم نیز پیش‌بینی شده و در ماده ۳۳ قانون هوای پاک به‌طور صریح تعیین شده است. از طرفی بررسی‌های سازمان بازرسی کل کشور نشان می‌دهد؛ مفاد ماده ۳۳ مذکور و سایر مقررات در زمینه تأمین بودجه و هزینه کرد به درستی و کامل محقق نشده و مانیز پیگیری‌های لازم در این زمینه را انجام خواهیم داد تا مشخص شود که آیا منابع، برای کنترل آلودگی هوا مورد استفاده قرار گرفته یا تخطی شده است. در این قانون، سازمان حفاظت محیط‌زیست دو تکلیف قانونی دارد؛ یک‌دسته از آنها، ناظر بر تکالیف خود دستگاه است و دسته دیگر نیز نظارت بر اجرای قانون و آیین‌نامه‌های قانونی است. بنابراین انتظار داریم این سازمان به هر دو وظیفه خود عمل کند و در این زمینه اخطار لازم را داده‌ایم.» پس از گذشت یک سال از این نشست، درنهایت مراد ماه سال گذشته، رئیس دفتر بازرسی امور ویژه سازمان بازرسی کل کشور مجدداً اعلام کرد که سازمان بازرسی کل کشور براساس وظایف ذاتی در حال رصد مداوم عملکرد دستگاه‌های اجرایی درباره قانون هوای پاک است و این برنامه را در دستور کار دارد و با هرگونه ترک فعل و قصوری که باشد برخورد می‌کند. همچنین سازمان بازرسی کل کشور در زمینه اجرای قانون هوای پاک چندین پرونده تخلف علیه دستگاه‌ها و مسئولان مربوطه در دستور کار دارد که مستندات آنها موجود است و این پرونده‌ها به مراجع قضایی و تخلفات معرفی شدند. قائم‌مقام سازمان بازرسی کل کشور، احمد رحمانیان نیز در بهمن ماه سال گذشته در جلسه بررسی عملکرد دستگاه‌ها

موتورسیکلت‌ها متهم اصلی آلودگی تهران

است اما همچنان ظرفیتی که استفاده از موتورسیکلت‌ها را کمتر کند، کم است. میزان رضایت استفاده شهروندان تهرانی از موتورسیکلت در ۷ سال گذشته بیش از ۲۵ درصد افزایش پیدا کرده است؛ چرا که ترافیک بیشتر شده است. در حالی است که موتورسیکلت به‌شدت یک عنصر آلاینده است و آلودگی صوتی شدیدی ایجاد می‌کند. همچنین می‌بینیم که بالاترین نرخ مرگ‌ومیر مربوط به موتورسیکلت است. شهرداری کلا تا وقتی نتواند مشکل خودروهای شخصی و موتورسیکلت‌ها را حل کند، نمی‌تواند مشکل آلودگی شهر تهران را حل کند. «درویش همچنین درباره سهم دیگر ارگان‌ها ادامه داد: «اولین متهم به‌نظر من خود سازمان محیط‌زیست است. به‌رغم اینکه ۶

ما نمی‌توانستیم به‌طور مشخص دستگاه‌های اجرایی را به دادگاه معرفی کنیم

اقدامات نهادهای نظارتی، گزارش سازمان محیط‌زیست است، یعنی در حوزه نظارت به‌خوبی مستندسازی کرده‌ایم. اکنون هم در مرحله سال سوم تهیه گزارش عملکرد هستیم تا گزارش این دوره از دستگاه‌های اجرایی را تهیه‌وبه مراجع ذی‌ربط ارائه دهیم. سازمان محیط‌زیست، وزارت نفت، وزارت نیرو و سازمان ملی استاندارد را براساس عملکرد سال۹۹ این دستگاه‌ها، به مراجع قضایی معرفی شدند اما عمده تکالیف انجام نشده، از جنس تکالیف هزینه‌ای بودند، یعنی اقداماتی بودند که نیاز به تأمین اعتبارات داشتند، مثل توسعه و اصلاح ناوگان‌های حمل‌ونقل عمومی، توسعه نیروگاه‌های تجدیدپذیر، تولید و توزیع سوخت استاندارد. البته اکنون توزیع سوخت استاندارد است اما تولید آن سراسری نیست، همچنین بحث خودروهای فرسوده بود که گزارش‌شان را ارائه داده‌ایم. اجرای قانون هوای پاک در برخی جاها به‌ماده ۱۲ قانون رفع موارد تولیدپذیر یا مثلاً به بحث درآمدهای هوای پاک هم گره خورده بود، مثلاً اگر بخواهیم اکنون درخصوص توسعه و اصلاح ناوگان حمل‌ونقل عمومی ورود

مدیرمسئول: محمدامین ایمانجانی - مسردبیر: مسعود فروغی
تلفن وفکس: ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۲۱) کدپستی: ۱۱۳۵۱۲۳۸۱۶
چاپ: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
نشانی: خیابان حافظ، پابین‌تر از جمهوری، رویه‌روی ساختمان بورس، ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

مجریان آن تخصیص نیافتن منابع مالی عنوان شده است. بنابراین برای پیشبرد احکام مندرج در قانون هوای پاک نیاز به تخصیص اعتبارات الزام و متناسب با راهکارهای تعیین شده در این قانون است. طبیعتاً این اعتبارات می‌بایست در لایحه بودجه پیش‌بینی و تعیین شوند. با بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ مشخص شد کل اعتبار تخصیص یافته برای اجرای قانون هوای پاک فقط ۳۲۰ میلیارد تومان است. همچنین مجموع اعتبارات لحاظ شده در این لایحه که به نوعی در کاهش آلودگی هوا موثر است حدود ۲۰۰۰ میلیارد تومان برآورد می‌شود. ارقام تعیین شده برای اجرای قانون هوای پاک و کاهش آلودگی هوا در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ در مقایسه با میزان اعتبار لازم برای این امور بسیار کم است. اجرای راهکارهایی ازجمله نوسازی و توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی، توسعه قطار شهری، اجرای طرح‌های ترافیکی، کنترل و ارتقای معاینه فنی، توسعه حمل‌ونقل پاک، اصلاح سوخت صنایع و نیروگاه‌ها، جابه‌جایی صنایع آلاینده از اطراف شهرها، نصب تجهیزات فیلتراسیون آلاینده‌ها در صنایع و نیروگاه‌ها، اجرای طرح کپاب، برقی‌سازی موتورسیکلت‌ها و… ارقام بسیار بزرگ‌تری نسبت به ۲۰۰۰ میلیارد تومان را می‌طلبد. براساس گزارش دیوان محاسبات کشور از بین ۱۱۲ حکم تعیین شده در قانون هوای پاک، ۲۸ حکم اجرا نشده، ۶۴ حکم اجرای ناقص داشته و فقط ۱۰ حکم به‌صورت کامل اجرا شده‌اند. بنابراین تا زمانی که این آمار به سمت اجرای کامل احکام هدایت نشود نباید انتظاری در ایجاد تغییر در وضعیت هوا و رفع معضل آلودگی هوا داشت. بیشتر دستگاه‌های مسئول در توجیه عدم اجرای تکالیف خود در درجه اول عدم تخصیص منابع و کمبود بودجه را مطرح کرده‌اند. البته برخی از این ادعاها ممکن است ناصحیح باشد، اما روی هم رفته نمی‌توان این را انکار کرد که طی سال‌های اخیر پس از تصویب قانون هوای پاک هیچ بودجه مناسبی برای اجرای آن تخصیص داده نشده است.

مدیرمسئول: محمدامین ایمانجانی - مسردبیر: مسعود فروغی
تلفن وفکس: ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۲۱) کدپستی: ۱۱۳۵۱۲۳۸۱۶
چاپ: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
نشانی: خیابان حافظ، پابین‌تر از جمهوری، رویه‌روی ساختمان بورس، ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

سال است از قانون هوای پاک می‌گذرد اما دستگاه‌های مختلف این قانون را همچنان معرفی نکرده‌اند. دیگر دستگاه‌ها هم می‌توانند در اجرای این قانون موثر باشند، مثلاً آموزش و پرورش دانش آموزان و خانواده‌ها را در استفاده از ناوگان‌های حمل‌ونقل عمومی تشویق کند. همچنین قرار بر این بود که تسهیلات و بودجه‌ای درزینط گرفته‌شود که انجوسن‌ها و ناوگان‌های حمل‌ونقل فرسوده ترمیم شوند اما براساس گزارش‌های ارائه‌شده، گفته می‌شود که سازمان برنامه‌بودجه، بودجه لازم را در اختیار قرار نداده و نتوانستیم این کار را انجام دهیم، از طرف دیگر بحث تحریم و اجازه انجام این کار را نیز مطرح می‌کنند و در هر صورت مساله را به یکدیگر پاس می‌دهند.»

مدیرمسئول: محمدامین ایمانجانی - مسردبیر: مسعود فروغی
تلفن وفکس: ۶۲۹۹۹۴۹۵ (۲۱) کدپستی: ۱۱۳۵۱۲۳۸۱۶
چاپ: چاپخانه دانشگاه آزاد اسلامی
نشانی: خیابان حافظ، پابین‌تر از جمهوری، رویه‌روی ساختمان بورس، ساختمان فرهیختگان، طبقه سوم

«بررسی عملکرد براساس تعداد روزهای پاک شاخص درستی نیست؛ چرا که در سال ۹۷ تعداد روزهای آلوده ما بسیار کم بود، زیرا شرایط جوی شرایط مناسبی بود. اقداماتی که تا الان انجام شده، با توجه به افزایش منابع آلاینده‌ها صورت گرفته است، مثلاً سالانه یک‌میلیون خودرو به کشور اضافه می‌شود اما در مقابل چقدر خودرو خارج می‌شود؟ ۲۴ هزار خودرو. همچنین نزدیک به ۲۵ درصد از خودروهای کشورمان فرسوده است، یعنی ۶/۵ میلیون خودروی فرسوده از ۲۵ میلیون خودرو شماره‌گذاری شده داریم. خودروی فرسوده هم مصرف انرژی و هم آلاینده‌گی بیشتری دارند. در کنار این، مصرف انرژی‌مان در کشور هم درحال افزایش است. توسعه صنعت، توسعه خدمات و توسعه فعالیت داریم. امسال نزدیک به ۱۱۲ میلیون لیتر میانگین مصرف داشتیم، طبیعتاً با افزایش میزان خودرو از طرفی کاهش خودروی خدمات حمل‌ونقل عمومی، آلاینده‌گی هم افزایش پیدا می‌کند. اقداماتی که اکنون صورت گرفته اگر جلوی بهبود شرایط را نگرفته، لااقل مانع تشدید شرایط شده است.»